

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟΝ ΙΘ

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΚΑΙ ΕΠΕΞΗΓΗΣΙΣ ΑΡΘΡΟΥ 120 ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΕΙΣ ΤΟ ΕΓΓΡΑΦΟ ΑΥΤΟ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΤΑΙ

- ΤΟ ΑΡΘΡΟ 120 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ
- Η ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 120 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΛΟΓΟΥΣ
- ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΜΕ ΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΕΡΜΗΝΕΥΘΗΚΕ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΤΑΞΙΑΡΧΟΥ Ε.Α. ΙΩΑΝΝΗ ΤΖΙΑΚΗ,
- ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΤΕΩΣ ΠΡΟΕΔΡΩΝ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ 9 ΜΑΡ 2021
ΜΕΤΑ ΤΙΜΗΣ
Δρ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΑΣΤΙΧΙΑΔΗΣ
ΤΑΞΙΑΡΧΟΣ ΣΤΡΑΤΟΥ ΞΗΡΑΣ
ΕΝ ΑΠΟΣΤΡΑΤΕΙΑ
ΕΞ ΟΝΟΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΕΚΔΟΤΩΝ ΤΗΣ
ΠΑΡΟΥΣΗΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΗ, 9 ΙΟΥΝΙΟΥ 1975

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ
111

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀπὸ 7ης Ἰουνίου 1975 ἸΒ' Ψήφισμα τῆς Ε'. Ἀναθεωρητικῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων ἀπερὶ ψηφίσεως καὶ θέσεως εἰς ἰσχὺν τοῦ νέου Συντάγματος τῆς Χώρας, ἀποφασίζομεν:

Α. Νὰ δημοσιευθῇ διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως τὸ διὰ τοῦ Ψηφίσματος τούτου τιθέμενον ἐν ἰσχύϊ ὀριστικὸν Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος, ἔχον ὡς ἔπεται:

ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΙΣ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΟΜΟΟΥΣΙΟΥ ΚΑΙ ΑΔΙΑΙΡΕΤΟΥ ΤΡΙΑΔΟΣ

Η Ε' ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ψ Η Φ Ι Ζ Ε Ι

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ
ΒΑΣΙΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΤΜΗΜΑ Α'
ΜΟΡΦΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ

Ἄρθρον 1.

1. Τὸ πολίτευμα τῆς Ἑλλάδος εἶναι Προεδρευομένη Κοινοβουλευτικὴ Δημοκρατία.

2. Θεμέλιον τοῦ πολιτεύματος εἶναι ἡ λαϊκὴ κυριαρχία.

3. Ἀπασαί αἱ ἐξουσίαι πηγάζουν ἐκ τοῦ Λαοῦ καὶ ὑπάρχουν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἔθνους, ἀσκοῦνται δὲ καθ' ὃν τρόπον ὀρίζει τὸ Σύνταγμα.

Ἄρθρον 2.

1. Ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ προστασία τῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρώπου ἀποτελοῦν τὴν πρωταρχικὴν ὑποχρέωσιν τῆς Πολιτείας.

2. Ἡ Ἑλλάς, ἀκολουθοῦσα τοὺς γενικῆς ἀναγνωρίσεως κανόνας τοῦ διεθνοῦς δικαίου, ἐπιδιώκει τὴν ἐμπέδωσιν τῆς εἰρήνης, τῆς δικαιοσύνης, ὡς καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν φιλικῶν σχέσεων μεταξύ τῶν λαῶν καὶ τῶν κρατῶν.

ΤΜΗΜΑ Β'

ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

Ἄρθρον 3.

1. Ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθόδοξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὑπάρχει ἀναποσπαστικῶς ἠνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης καὶ πάσης ἄλλης ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τηροῦσα ἀπαρασαλεύτως, ὡς ἐκεῖναι, τοὺς ἱεροῦς ἀποστολικούς καὶ συνοδικούς κανόνας καὶ τὰς

... ημερίδας εν αντιπροσωπεία...
 τής από 4/5 Σεπτεμβρίου 1974 συντακτικής πράξεως «περί αποκαταστάσεως τής τάξεως και εύρυθμίας εν τῇ Δικαιοσύνῃ» ὑποβιβασθέντες δὲ βάσει ταύτης, λόγω τοῦ χρόνου πραγματοποιήσεως

ἄρθρον 120.

1. Τὸ παρὸν Σύνταγμα, ψηφισθὲν ὑπὸ τῆς Ἐ' Ἀναθεωρητικῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων, ὑπο-

γράφεται ὑπὸ τοῦ Προέδρου αὐτῆς καὶ δημοσιεύεται ὑπὸ τοῦ προσωρινοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως διὰ διατάγματος προσυπογραφομένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τίθεται δὲ εἰς ἰσχὺν ἀπὸ τῆς ἑνδεκάτης Ἰουνίου 1975.

2. Ὁ σεβασμὸς πρὸς τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς συνάδοντας πρὸς αὐτὸ νόμους καὶ ἡ ἀφοσίωσις πρὸς τὴν Πατρίδα καὶ τὴν Δημοκρατίαν συνιστοῦν θεμελιώδη ὑποχρεώσεις πάντων τῶν Ἑλλήνων.

3. Ὁ καθ' ἑοικῶς τρόπον σφετερισμὸς τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας καὶ τῶν ἐκ ταύτης ἀπορροουσῶν ἐξουσιῶν διώκεται ἀμα τῇ ἀποκαταστάσει τῆς νομίμου ἐξουσίας, ἀφ' ἧς ἀρχεται καὶ ἡ παραγραφή τοῦ ἐγκλήματος.

4. Ἡ τήρησις τοῦ Συντάγματος ἐπαφίεται εἰς τὸν πατριωτισμὸν τῶν Ἑλλήνων, δικαιουμένων καὶ ὑποχρεουμένων εἰς τὴν διὰ παντὸς μέσου ἀντίστασιν κατὰ οὐδὲν ἑπιχειρουμένου τῆς βιαιῆς καταλύσεως αὐτοῦ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 9 Ἰουνίου 1975

Β. Τὸ Ἡμέτερον Ὑπουργικὸν Συμβούλιον θέλει προσυπογράψει καὶ δημοσιεύσει τὸ παρὸν, ἐπιτιθεμένης τῆς Μεγάλης τοῦ Κράτους Σφραγίδος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 9 Ἰουνίου 1975

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ, ΙΩΑΝ. ΜΠΟΥΤΣΟΣ, ΓΕΩΡΓ. ΚΑΛΛΗΣ, ΔΗΜ. ΜΠΙΤΣΙΟΣ, ΚΩΝΣΤ. ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ, ΚΩΝΣΤ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ, ΣΟΛΩΝ ΓΚΙΚΑΣ, ΚΩΝΣΤ. ΤΡΙΑΝΗΣ, ΕΤΑΙΓ. ΔΕΒΛΕΤΟΓΛΟΥ, ΙΠ ΠΟΚΡ. ΙΟΥΔΑΝΟΓΛΟΥ, ΚΩΝΣΤ. ΚΟΝΟΦΑΓΟΣ, ΙΩΑΝ. ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ, ΚΩΝΣΤ. ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ, ΧΡΙΣΤΟΦ. ΣΤΡΑΤΟΣ, ΓΕΩΡΓ. ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ, ΑΛΞ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΡΤΗΣ.

Ἐθεωρήθη καὶ ἐτέθη ἡ μεγάλη τοῦ Κράτους σφραγίς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 9 Ἰουνίου 1975

Βασικὲς διατάξεις

ΤΜΗΜΑ Α'

Μορφή τοῦ πολιτεύματος

ἄρθρο 1

1. Το πολίτευμα τῆς Ἑλλάδας εἶναι Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία.
2. Θεμέλιο τοῦ πολιτεύματος εἶναι ἡ λαϊκὴ κυριαρχία.
3. Ὅλες οἱ ἐξουσίες πηγάζουν ἀπὸ το Λαό, υπάρχουν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἔθνους καὶ ασκούνται ὡς ορίζει τὸ Σύνταγμα.

ΟΠΩΣ ΣΑΦΕΣΤΑΤΑ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΣΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΟΛΑ ΠΗΓΑΖΟΥΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΛΑΟ ΚΑΙ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΥΠΕΡ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ.

ΟΤΑΝ Η ΛΑΙΚΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΠΛΗΓΕΤΑΙ ΤΟΤΕ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΛΕΕΙ ΟΤΙ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΟΦΕΙΛΟΥΝ ΝΑ ΑΝΤΙΣΤΑΘΟΥΝ. ΜΕ ΚΑΘΕ ΜΕΣΩ

**ΣΗΜΕΡΑ ΖΟΥΜΕ
 ΤΗΝ ΚΑΤΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ
 ΔΙΟΤΙ ΙΣΧΥΟΥΝ,
 ΟΠΩΣ ΑΠΕΔΕΙΧΘΗ ΣΤΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Α» ΚΑΙ ΣΤΑ ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ «Α» ΕΩΣ «Κ»
 ΑΥΤΟΥ,
 ΟΛΑ Ι ΑΙ ΚΑΤΩΤΕΡΩ ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΑΙ ΣΥΝΘΗΚΑΙ.**

οφθαλμών οι συντακτικοί νομοθέτες όταν θέσπιζαν τη διάταξη) ο πολίτης έχει δικαίωμα να αντισταθεί ακόμα και ένοπλα για να αποτρέψει το απευκταίο. Πρόκειται όμως (ευτυχώς) για μία μάλλον σπάνια περίπτωση, είναι ένα δικαίωμα που ενεργοποιείται σε εξαιρετικές περιστάσεις, σε ανώμαλες περιόδους. Αυτή είναι και λεγόμενη «μεγάλη αντίσταση».

Στις μέρες μας όμως τέτοιοι κίνδυνοι είναι μάλλον ανύπαρκτοι (ή τουλάχιστον μη ορατοί) και το πρόβλημα εντοπίζεται σε άλλα επίπεδα. Γίνεται λόγος για αλλοτρίωση, για παθητικότητα της συνείδησης, για κατευθυνόμενη κατανάλωση, για ακρωτηριασμό της ευαισθησίας, για κατασκευή ιδεολογιών και κοινωνικών τάσεων από τα πραγματικά πανίσχυρα μέσα μαζικής ενημέρωσης, για ανευθυνότητα, για αγελαία συμπεριφορά και ο κατάλογος είναι μακρύς, πολύ μακρύς... Η ελευθερία του πολίτη δεν απειλείται μόνο από το κράτος. Το δίπτυχο κράτος εναντίον πολίτη και αντίστροφα είναι μάλλον ξεπερασμένο προ πολλού. Οποιος θέλει να σώσει την ελευθερία του σήμερα, πρέπει να σώσει την ευθύνη του. Η σιωπή μπορεί να ερμηνευθεί σαν αποδοχή ή σαν συναίνεση: «ο σιωπων δοκει συναίνειν». Αυτό είναι το συμπέρασμα.

Οχι βέβαια πως δεν παρουσιάζονται εκτροχιασμοί από τη νομιμότητα και στις μέρες μας, πρόχειρο παράδειγμα οι αντισυνταγματικοί νόμοι, γι' αυτές τις περιπτώσεις προβλέπεται όμως ο διορθωτικός μηχανισμός της δικαιοσύνης.

Η αντίσταση λοιπόν στις μέρες μας είναι αναγκαία με τη μορφή της συνεχούς επαγρύπνησης, δηλαδή με την άσκηση των δικαιωμάτων ελευθερίας έκφρασης, συναθροίσεων, κριτικής κτλ. Πρόκειται για την αντίσταση «μικρού διαμετρήματος» για την οποία έκανε λόγο ο γνωστός Γερμανός καθηγητής, ποινικολόγος και φιλόσοφος του δικαίου, Arthur Kaufmann ο οποίος είπε: «Δεν υπάρχει Κράτος Δικαίου που να είναι απαλλαγμένο από τον κίνδυνο να εκφυλισθεί σε κράτος αδίκου». Τότε όμως θα είναι πολύ αργά.

Την πρώτη αρχή διασφαλίζει η μορφή και οι οργανωτικές βάσεις του πολιτεύματος : η μορφή του πολιτεύματος οργανώνεται ήδη στο Σύνταγμα 1975/86/01 και είναι όχι απλώς δημοκρατική, αλλά καθιερώνεται ως προεδρευόμενη κοινοβουλευτική δημοκρατία, δηλαδή απαραίτητο στοιχείο της δημοκρατικής αρχής είναι ο αιρετός χαρακτήρας του αρχηγού του κράτους.

Την δεύτερη αρχή εξειδικεύουν τα θεμελιώδη δικαιώματα (ταυτόχρονα και ως δικαιώματα ισότητας και ως δικαιώματα ελευθερίας) Είναι γεγονός ότι το Σύνταγμα εγγυάται τα ατομικά δικαιώματα και η παραίτηση από αυτά όχι μόνο δεν είναι δυνατή , αλλά οι Έλληνες πολίτες έχουν και τη θεμελιώδη υποχρέωση να τα σέβονται και να μεριμνούν για την τήρηση τους.

Τίθεται λοιπόν το ερώτημα : υπάρχει δικαίωμα και καθήκον αντίστασης σε περίπτωση όχι μίας απλής προσβολής, αλλά στην ακραία περίπτωση που προσβάλλεται συστηματικά και έντονα ο πυρήνας των ατομικών δικαιωμάτων από τους κρατούντες; Υπάρχει «κατάλυση του Συντάγματος» σ' αυτήν την περίπτωση; Απαραίτητη είναι σ' αυτό το σημείο η εξής διευκρίνιση που προκύπτει από τη λογική του πράγματος: δικαίωμα και καθήκον αντίστασης, με τη μορφή που αυτό έχει στο αρ 120 παρ4 Σ δεν υπάρχει σε περίπτωση προσβολής ατομικού δικαιώματος , εφόσον ο πολίτης μπορεί να προσφύγει στα δικαστήρια και να αξιώσει την άρση της προσβολής μέσω της δικαστικής οδού. Τα δικαστήρια είναι τα μόνα αρμόδια όργανα για να κρίνουν αν και πόσο βαρεία ήταν η προσβολή, αν θίχτηκε ο πυρήνας του ατομικού δικαιώματος κτλ. Αν δεν υπάρχει η δυνατότητα προσφυγής στη δικαιοσύνη ή αν αυτή έπαυε να θεωρείται ανεξάρτητη αρχή, τότε χωρίς καμία αμφιβολία αυτό σημαίνει ότι καταλύθηκε το πολίτευμα, καταλύθηκε το Σύνταγμα και συνεπώς ενεργοποιείται το δικαίωμα και καθήκον αντίστασης.

Ως πολίτευμα πρέπει να εννοήσουμε τόσο τη μορφή όσο και τις οργανωτικές του βάσεις. Οι οργανωτικές βάσεις του πολιτεύματος δεν μπορούν να αποκοπούν από τη μορφή του, συνδέονται πάρα πολύ στενά, αντικατοπτρίζουν και δικαιολογούν τη μορφή του. Είναι όλοι εκείνοι οι κανόνες δικαίου που αναφέρονται στον σχηματισμό, στην οργάνωση και στην άσκηση της κρατικής εξουσίας. Επομένως τα όρια της επιβολής της κρατικής θέλησης, της κρατικής εξουσίας είναι προδιαγεγραμμένα και αν γίνει υπέρβαση τους σε συνδυασμό με την αδυναμία λειτουργίας των θεσμών που εγγυώνται τις οργανωτικές βάσεις του πολιτεύματος είμαστε μπροστά στο φαινόμενο της έμμεσης πια «κατάλυσης του Συντάγματος», όπου ενεργοποιείται το αρ 120 παρ4 Σ.

Η ύπαρξη αυτών των εγγυητικών θεσμών ή μη είναι το κριτήριο που θα μας οδηγήσει τελικά στο συμπέρασμα αν υπάρχει «κατάλυση του Συντάγματος». Γιατί ακόμα και μία ευρεία δέσμη παραβάσεων μπορεί να μην συνιστά κατάλυση, εφόσον τα άμεσα όργανα και οι συντεταγμένες λειτουργίες του πολιτεύματος διασφαλίζονται και ,ιδίως, εφόσον λειτουργούν ομαλά οι θεσμοί που εξειδικεύουν και εγγυώνται τις οργανωτικές βάσεις του πολιτεύματος.

Από το συνδυασμό των άρθρων 120 παρ.4 και 110 παρ1 που ορίζει ποιές διατάξεις δεν υπόκεινται σε αναθεώρηση μπορούμε να ενισχύσουμε όλη την παραπάνω επιχειρηματολογία και να καταλήξουμε σε ένα αρκετά ασφαλές συμπέρασμα που θα μας οδηγήσει και στον ορισμό που αναζητούμε. Πρέπει επομένως, για να μπορεί να γίνει λόγος για κατάλυση, όχι απλώς να παραβιάζεται το Σύνταγμα, αλλά να αναιρείται, να εξαφανίζεται, να τίθεται εκποδών και να μην είναι δυνατή η αποκατάσταση του χωρίς την υπερνίκηση εμποδίων. Η παραβίαση του Συντάγματος είναι ενέργεια μικρότερης απαξίας και έντασης και αυτό κρίνεται εκ του αποτελέσματος, μιας και η παράβαση δεν επιδρά στην υπόσταση της συνταγματικής διάταξης, την προσβάλλει μεν και φανερώνει έναν υποτροφικό σεβασμό προς το

Σύνταγμα, αλλά η προσβολή είναι επιφανειακή, εφόσον μπορούν να ενεργοποιηθούν οι κατασταλτικοί μηχανισμοί που θα αποκαταστήσουν την διασαλευμένη τάξη. Από αυτήν την άποψη το Σύνταγμα επιβιώνει αν και οι συνεχείς παραβιάσεις που παρατηρούνται στην πράξη μπορεί να το οδηγήσουν σταδιακά σε τέτοια αποδυνάμωση και αιμορραγία που κυριολεκτικά μόνο ο «πατριωτισμός των Ελλήνων» θα κληθεί ξανά να το σώσει.

Σ' αυτό το σημείο θα μπορούσαμε να επιχειρήσουμε έναν ορισμό. Ως απόπειρα κατάλυσης του Συντάγματος στο πλαίσιο του αρ. 120 παρ4 Σ νοείται η ενέργεια εκείνη που προέρχεται από οποιονδήποτε (άτομο, ομάδα, όργανο κρατικό) και έχει στόχο να καταστήσει ανενεργές τις διατάξεις εκείνες του Συντάγματος που δεν υπόκεινται σε αναθεώρηση και που αποτελούν εννοιολογική προϋπόθεση της δημοκρατίας και θεωρούνται ως θεμελιώδη χαρακτηριστικά του πολιτεύματος με παράλληλη παρεμπόδιση της απρόσκοπτης λειτουργίας των άμεσων οργάνων του κράτους και των μηχανισμών εκείνων που στοχεύουν στην επαναφορά των πραγμάτων στην προτέρα ομαλή κατάσταση.

Αν επιτευχθεί η αναποτελεσματικότητα του Συντάγματος και η αναίρεση της νομικής του ισχύος που είναι συνήθως το άμεσο αποτέλεσμα αυτής, τότε μιλάμε πιά για τετελεσμένη κατάλυση, για παράλυση του Συντάγματος.

ανατρεπτική και αντιδημοκρατική δράση. Είδαμε επίσης ότι (όπως και στην αρχή του β' μέρους της εργασίας) για να ενεργοποιηθεί δικαίωμα αντίστασης πρέπει να επιδιώκεται η κατάλυση του Συντάγματος με τη βία αλλά και να έχουν εξουδετερωθεί οι μηχανισμοί δημοκρατικού ελέγχου, κατά κύριο δε λόγο ο δικαστικός έλεγχος, αυτό είναι νομίζω το πιο ασφαλές κριτήριο. Γιατί λοιπόν στο αρ. 24 παρ 3 κατάσχεται το έντυπο που παροτρύνει στη βίαιη ανατροπή του πολιτεύματος; Άσκει «βία» ο δημοσιογράφος που εκφράζει την άποψη ότι πχ ο μόνος τρόπος που μπορεί να ανατραπεί το πολίτευμα είναι με τη βία κ.ο.κ; Η δικαιολογητική βάση της

απαγόρευσης είναι νομίζω η εξής: με τον όρο «βία» δεν εννοείται μόνο η βιαιοπραγία, η άσκηση σωματικής δύναμης με σκοπό την επιβολή της θέλησης (κάποιου), αλλά και η ψυχολογική βία, δηλ. η έμμεση βία, η άσκηση πίεσης προς κάποιον μέσω προπαγάνδας που δεν είναι εύκολα αντιληπτή. Πολλές φορές η ψυχολογική βία είναι πιο ύπουλη και μπορεί να έχει την ίδια απαξία με την βίαιη εξωτερική δράση, αφού μπορεί να φτάσει στο υποσυνείδητο του ατόμου και να έχει ψυχοδιεγερτικές συνέπειες. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο κατάσχεται το έντυπο που παροτρύνει στη βίαιη ανατροπή του πολιτεύματος. Και οι δύο αυτές μορφές βίας αποδοκιμάζονται από το δίκαιο, όπως επίσης και η χρησιμοποίηση απειλών βίας που έχει σαν στόχο την επιβολή μίας θέλησης.

Επομένως μπορούμε να πούμε με σιγουριά πιά ότι απαγορεύεται η άμεσα ανατρεπτική και αντιδημοκρατική δράση που συνίσταται σε πράξεις ψυχικής ή ψυχολογικής βίας. Δικαίωμα και καθήκον αντίστασης δεν υπάρχει όμως όπως είναι ευνόητο, εφόσον σ' αυτές τις περιπτώσεις ενεργοποιείται ο κατασταλτικός δικαστικός έλεγχος.

Τι γίνεται όμως σε κάποιες άλλες περιπτώσεις όπως για παράδειγμα σε περίπτωση σφετερισμού της λαϊκής κυριαρχίας και των εξουσιών που απορρέουν από αυτήν (αρ' 120 παρ 3 Σ); Υπάρχει δικαίωμα αντίστασης; Σαφέστατα ο σφετερισμός συνιστά κατάλυση του Συντάγματος (εμπεριέχεται στο αρ 120 παρ 4), είναι όμως βίαιη αυτή η κατάλυση; Σφετερισμός της λαϊκής κυριαρχίας μπορεί να γίνει με δύο τρόπους: είτε με ευθεία κατάλυση του Συντάγματος (ο άμεσος τρόπος, πχ πραξικόπημα) είτε με την καταστρατήγηση του Συντάγματος (έμμεσος τρόπος). Η καταστρατήγηση μπορεί να επιτευχθεί χωρίς βία, τουλάχιστον όχι άμεσα, πχ στην περίπτωση θέσης σε εφαρμογή του νόμου για την κατάσταση πολιορκίας με την τεχνητή δημιουργία των ουσιαστικών προϋποθέσεων του άρθρου 48 παρ 1 Σ. Νομίζω ότι και σ' αυτήν την περίπτωση επιβάλλεται να υπάρχει δικαίωμα και καθήκον αντίστασης, γιατί πρόκειται για περίπτωση έμμεσης, σχετικής βίας με παράλληλο αποκλεισμό του τακτικού δικαστικού ελέγχου. Η τελολογική ερμηνεία των παραγράφων 3 και 4 του αρ. 120 εκεί μας οδηγεί.

ότι η αντίσταση επιτρέπεται και επιβάλλεται μάλιστα, όχι μόνο κατά το στάδιο όπου επιχειρείται η κατάλυση του Συντάγματος αλλά και αφού συντελεστεί. (τετελεσμένη, συντελεσθείσα κατάλυση). Το ερώτημα που τίθεται είναι το εξής: Ποιά μπορεί άραγε να είναι η μορφή αλλά και το νόημα της παθητικής αντίστασης κατά το στάδιο της επιχείρησης κατάλυσης του Συντάγματος; (« εν τω γίνεσθαι»); Αφού η παθητική αντίσταση εξ ορισμού αποκλείει τη δυναμική ενέργεια και γενικότερα τη βία, με ποιό τρόπο άραγε θα μπορούσε να εμποδιστεί ο επιχειρών την κατάλυση ; Όταν το Σύνταγμα επιβάλλει αντίσταση κατά της κατάλυσης «με κάθε μέσο» δεν σημαίνει ότι ταυτόχρονα εννοεί αντίσταση με «όλες τις δυνάμεις»; Ποιά λοιπόν η χρησιμότητα της παθητικής αντίστασης όταν κάποιος-οι προσπαθούν να καταλύσουν το Σύνταγμα με τη βία (και ιδίως όταν η κατάλυση επιχειρείται «εκ των άνω» , πραξικόπημα-σφετερισμός εξουσίας) ; Η αντίσταση εκτός από άμεση πρέπει να είναι και δυναμική προκειμένου να είναι αποτελεσματική. Επομένως μάλλον πρέπει να γίνει δεκτό ότι παθητική αντίσταση είναι νοητή μόνο μετά την κατάλυση του Συντάγματος με τη μορφή της άρνησης, της παράλειψης εκτέλεσης ενεργειών και εντολών που διατάζει η de facto εξουσία(ανυπακοή). Διότι η άρνηση εκτέλεσης μίας πράξης που προέρχεται από παράνομη εξουσία προϋποθέτει ότι αυτή η εξουσία έχει ήδη καταφέρει να επιβληθεί, σε διαφορετική περίπτωση δεν πρόκειται ακόμα για «εξουσία», οπότε δεν μπορεί να γίνει ακόμα λόγος και για παθητική αντίσταση. Επίσης παθητική αντίσταση με την έννοια της μη δυναμικής αντίστασης μπορεί να εκδηλωθεί και με άλλα ήπια μέσα, δηλαδή χωρίς χρήση βίας, με στόχο τη δημιουργία προβλημάτων και δυσχερειών στο παράνομο καθεστώς.

Η κατεξοχήν πρόσφορη μορφή αντίστασης κατά το στάδιο της επιχείρησης κατάλυσης του Συντάγματος είναι η ενεργητική αντίσταση, δηλ η δυναμική ,που διακρίνεται σε αμυντική αντίσταση, η οποία συνίσταται σε άρνηση εκτέλεσης οποιασδήποτε πράξης που προέρχεται από τους επίδοξους «σωτήρες του Έθνους» με την προβολή βίας κατά του «κρατικού» οργάνου που προσπαθεί να επιβάλλει την εκτέλεση της και σε επιθετική αντίσταση , η οποία συνίσταται σε επιθετικές, δυναμικές, βίαιες ενέργειες με πρωτοβουλία του αντιστεκόμενου- επιτιθέμενου κατά αυτών που επιχειρούν το πραξικόπημα ή που εκτελούν εντολές τους. Σκοπός είναι να εμποδιστεί το πραξικόπημα ή ο σφετερισμός γι' αυτό και δικαιολογείται ακόμα και η ένοπλη αντίσταση, η οποία αν είναι και συλλογική και οργανωμένη είναι και πιο αποτελεσματική. Πρέπει όμως να γίνει δεκτό ότι το μέσο που θα χρησιμοποιηθεί πρέπει να βρίσκεται στα πλαίσια του αναγκαίου μέτρου και η χρήση ένοπλης βίας να γίνεται όταν δεν υπάρχουν άλλες εναλλακτικές μέθοδοι.(όταν πχ και ο τραυματισμός μπορεί να εμποδίσει την εκτέλεση των επιχειρήσεων δεν είναι απαραίτητη η αφαίρεση της ζωής).

Η αμυντική και η επιθετική αντίσταση μπορούν να εκδηλωθούν και μετά την τετελεσμένη κατάλυση, αυτό που έχει ιδιαίτερη σημασία είναι ότι η επιθετική αντίσταση μετά την κατάλυση αποβλέπει στην βίαιη ανατροπή και κατάρρευση του παράνομου καθεστώτος, στην εξαφάνιση αυτού και των φορέων της παράνομης και ανομιμοποίητης εξουσίας. Το σθένος και η μαχητικότητα των αντιστασιακών εκδηλώνονται με ενέργειες που υπό άλλες συνθήκες θα ήταν παράνομες. (πχ έκρηξη βομβών).

Σ Υ Μ Π Ε Ρ Α Σ Μ Α

Η ανάλυση που προηγήθηκε και οι προβληματισμοί που σκιαγραφήθηκαν μας οδηγούν στο τελικό συμπέρασμα ότι νομικό δικαίωμα και καθήκον αντίστασης υπάρχει όχι μόνο για τη διατήρηση της δημοκρατικής νομιμότητας, όταν η βίαιη κατάλυση του Συντάγματος είναι «εν τω γίνεσθαι», αλλά και για την αποκατάσταση

της. Οι σπουδαίες πρακτικές και νομικές συνέπειες που έχει αυτή η διαπίστωση καθιστούν το άρθρο 120 παρ 4 Σ όχι εξαγγελία χωρίς ουσιαστικό περιεχόμενο, όπως χαρακτηρίζεται ενίοτε, αλλά φύλακα πρωτίστως της πολιτικής ελευθερίας του ανθρώπου, που αποτελεί ιστορική κατάκτηση και προϋπόθεση απελευθέρωσης του, η οποία πλήττεται και εκμηδενίζεται μέσω της κατάλυσης του Συντάγματος, που σε τελευταία ανάλυση δεν σημαίνει τίποτα άλλο, τίποτα λιγότερο και τίποτα περισσότερο από την διάρρηξη και κατάργηση ενός δημοκρατικού οικοδομήματος (που αποτέλεσε επιλογή της πλειοψηφίας του λαού), που κατοχυρώνει και εγγυάται τις ελευθερίες του ανθρώπου και που θέτει τους όρους άσκησης της κρατικής εξουσίας αλλά και τα όρια μέσα στα οποία αυτή μπορεί να ασκηθεί. Όταν οι εγγυήσεις νομιμότητας έχουν καταλυθεί, ο πολίτης βρίσκεται τελείως ανυπεράσπιστος στο έλεος μιας εξουσίας που αντλεί αξία από το γεγονός ότι κατάφερε να επιβληθεί με τη βία, είτε την ωμή είτε την ψυχολογική. Παραφράζοντας τον Ρήγα Φεραίο θα μπορούσαμε να πούμε ότι η αντίσταση είναι για τον λαό «το πλέον ιερό από όλα τα δίκαια του και το πλέον απαραίτητο από όλα τα χρέη του».

Οι εκτροχιασμοί της εξουσίας από τη νομιμότητα που παρατηρούνται κατά κόρον στην πράξη και που δείχνουν έναν υποτροφικό σεβασμό προς το Σύνταγμα και προς το κράτος δικαίου γενικότερα (αντισυνταγματικοί νόμοι, παράνομες διοικητικές πράξεις, κατάχρηση εξουσίας κτλ) μπορεί να μην θεωρείται ότι καταλύουν το Σύνταγμα, έτσι ώστε να ενεργοποιείται το δικαίωμα αντίστασης, αφαιρούν όμως σταδιακά κάθε δικαιολογητική βάση για την άσκηση του δικαιώματος και την εκπλήρωση του καθήκοντος αντίστασης κατά την κρίσιμη στιγμή, εκφυλίζουν το κράτος δικαίου σ' ένα κράτος αδίκου και οδηγούν είτε στην παθητικότητα και την πολιτική αδιαφορία είτε στην πολιτική ανυπακοή.

Διότι η αξίωση της εξουσίας για συμμόρφωση του πολίτη στις επιταγές της προϋποθέτει, εκτός του να είναι αυτή νόμιμη κατά την προέλευση της, να αυτοδεσμεύεται και η ίδια από τους κανόνες δικαίου που θέτει και να επιβεβαιώνεται από τα πράγματα αυτή η πρόθεση αυτοδέσμευσης. Σε μια δημοκρατική και φιλελεύθερη έννομη τάξη η κρατική εξουσία νομιμοποιείται από τη νομιμότητα των επιταγών της και υποτάσσεται και αυτή, όπως είναι αυτονόητο, στην «πρωταρχία του δικαίου».

Χρέος του πολίτη δεν είναι να αντισταθεί μόνο όταν φτάσει η ύστατη στιγμή, όπου θα επιχειρηθεί η βίαιη κατάλυση του Συντάγματος από εκείνους που θα εκμεταλλευτούν τις δικαιοκτικές δυσλειτουργίες ή και μετά από αυτήν προς αποκατάσταση της δημοκρατίας, αλλά συνεχώς, μέσω μιας καθημερινής «μικρής αντίστασης» που εμποδίζει την εξουσία να εκφυλιστεί. Χωρίς αυτήν είναι σχεδόν βέβαιο ότι η αντίσταση του άρθρου 120 παρ.4 του Συντάγματος θα αντιμετωπιστεί την στιγμή για την οποία προβλέπεται, όχι ως δικαίωμα και καθήκον, αλλά ως δικαιοκτικό απολίθωμα.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΟΝΩΝΤΑΣ ΑΥΤΗΝ ΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 120 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΕΧΟΜΕΝ :

ΤΟ ΑΡΘΡΟ 120 ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ ΟΤΑΝ

- **ΕΧΕΙ ΕΠΕΛΘΕΙ ΚΑΤΑΛΥΣΙΣ ΤΗΣ ΛΑΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΙ**
- **Η ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΚΑΙ ΔΕΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ.**

Η ΚΑΤΑΛΥΣΙΣ ΤΗΣ ΛΑΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΟΝ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΑΠΟ ΑΥΤΗΝ ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ ΣΤΑΔΙΑΚΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΩΝΤΑΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ. ΑΝ ΔΕΝ ΥΠΑΡΞΕΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ, Η ΕΞΟΥΣΙΑ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΑΛΑΖΟΝΙΑΣ ΤΗΣ, ΚΑΤΑΡΓΕΙ ΑΥΤΑΡΧΙΚΑ ΤΗΝ ΙΣΧΥ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 120.

ΣΤΟ ΙΔΙΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΦΘΑΝΕΙ ΚΑΙ Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΛΟΓΟΣ ΜΑΝΙΤΑΚΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 120. ΤΙΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΟΥ Κου ΜΑΝΙΤΑΚΗ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΕ Ο ΑΡΕΙΟΣ ΠΑΓΟΣ ΟΤΑΝ ΑΠΕΡΡΙΨΕ ΤΟ ΑΙΤΗΜΑ ΤΗΣ ΚΕΕΔ (ΚΑΤΩΤΕΡΩ).

https://infognomonpolitics.gr/2013/09/blog-post_9386/

Έκτακτη σύσκεψη πραγματοποιήθηκε αργά το βράδυ της Τετάρτης 25 ΣΕΠ 2013 στην Εισαγγελία του Αρείου Πάγου, μετά την ανάρτηση κειμένου στο διαδίκτυο, που φέρεται να υπογράφει η «Κοινότητα Εφέδρων Ειδικών Δυνάμεων» και στο οποίο ζητείται η άμεση παραίτηση της κυβέρνησης και η σύμπραξη λαού – στρατού. Το ζήτημα θα εξεταστεί και σήμερα 26 ΣΕΠ 2013 προκειμένου να υπάρξουν οριστικές αποφάσεις.

Σύμφωνα με το δημοσίευμα στο διαδίκτυο η Κ.Ε.Ε.Δ. ζητά την «άμεση παραίτηση της Κυβέρνησης λόγω αδυναμίας να προσφέρει στον λαό τα προβλεπόμενα στο Σύνταγμα σε εργασία, υγεία, παιδεία, Δικαιοσύνη, ασφάλεια» και την «συγκρότηση Κυβέρνησης Εθνικής Ενότητας υπό την Πρόεδρο του Αρείου Πάγου, από προσωπικότητες εγνωσμένης αξίας εκτός πολιτικής σκηνής και συμβούλους από την Ακαδημία Αθηνών». Επίσης, καλούν τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να παραιτηθεί «σε κατάλληλο χρόνο για την διευκόλυνση των εξελίξεων που επιθυμεί ο Ελληνικός λαός».

Η σύσκεψη, υπό την προεδρία της Εισαγγελέως του Αρείου Πάγου Ευτέρπης Κουτσαμάνη με τη συμμετοχή του προϊστάμενου της Εισαγγελίας Εφετών Εμ. Ρασιδάκη, της προϊσταμένης της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Αθηνών Παναγιώτας Φάκου, του εισαγγελέα Εφετών Ι. Σακελλάκο και του εποπτεύοντος εισαγγελέα της Αντιτρομοκρατικής Υπηρεσίας Κ. Τζαβέλλα θα συνεχιστεί και σήμερα Πέμπτη.

**ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 120 παρ.4 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ
(Μεταξύ ηθικο-πολιτικού δικαιώματος, πραγματικού γεγονότος και εκδήλωσης
συνταγματικού πατριωτισμού)
ΑΝΤΩΝΗ ΜΑΝΙΤΑΚΗ**

(ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ)

II. Η ερμηνευτική σημασία της ρήτρας.

δ) Η προστασία του πολιτεύματος σκοπός και δικαιολογία της αντίστασης.

Ο όρος «Σύνταγμα» στο άρθρο 120 παρ.4 εκλαμβάνεται με την έννοια του «Πολιτεύματος». Είναι μια χαρακτηριστική περίπτωση, όπου η έννοια Σύνταγμα ταυτίζεται με εκείνη του πολιτεύματος και πρέπει ερμηνευτικά να αποδίδεται ως πολίτευμα. Αλλά και ο όρος «τήρηση» του Συντάγματος στο ίδιο άρθρο χρειάζεται κι αυτός μια διορθωτική ερμηνεία και νοηματική αναγωγή στην έννοια «προστασία». Ως τήρηση νοείται εδώ η προστασία του Συντάγματος συνολικά και όχι η εγγύηση της μη παραβίασης συνταγματικών διατάξεων.

Το δικαίωμα αντίστασης δεν ενεργοποιείται στην προκειμένη περίπτωση όταν παραβιάζεται το Σύνταγμα από τα κρατικά όργανα ή όταν εκδίδονται

αντισυνταγματικοί νόμοι, αλλά μόνον όταν καταλύεται το πολίτευμα. Προϋπόθεση επομένως εφαρμογής του άρθρου 120 παρ.4 είναι η «κατάλυση» και όχι η απλή «παραβίαση» του Συντάγματος. Αυτό επιβεβαιώνεται άλλωστε με τρόπο αναμφίβολο και από τη δεύτερη φράση του ίδιου άρθρου, που καθιερώνει δικαίωμα και καθήκον αντίστασης εναντίον οποιουδήποτε επιχειρήσει να καταλύσει το Σύνταγμα.

Ως κατάλυση του Συντάγματος θα πρέπει να εννοηθεί εδώ η έμμεση ή άμεση κατάλυση του πολιτεύματος που εκδηλώνεται με την προσβολή της μορφής του ή μιας από τις οργανωτικές βάσεις του και την αδυναμία εφαρμογής, μερικής ή ολικής, του Συντάγματος και λειτουργίας των εγγυήσεων τήρησής του. Η κατάλυση μπορεί να επέλθει βίαια, με πραξικόπημα, ή να συντελεστεί ακόμη και με σφετερισμό της λαϊκής κυριαρχίας από κρατικά ή υπερεθνικά όργανα, όπως είναι τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο «σφετερισμός με οποιονδήποτε τρόπο της λαϊκής κυριαρχίας», κατά την έννοια της παραγράφου 3 του άρθρου 120, συνιστά μίαν αυτοτελή περίπτωση κατάλυσης, η οποία συμπληρώνει και επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής του δικαιώματος και του καθήκοντος αντίστασης πέρα από την προϋπόθεση της «κατάλυσης με την βία» που προβλέπει αλυσιτελώς και αφελώς (είναι αλήθεια) η παρ.4.

Συνταγματικά νομιμοποιημένη είναι άρα και η αντίσταση που στρέφεται κατά των «σφετεριστών με οποιονδήποτε τρόπο της λαϊκής κυριαρχίας και των εξουσιών που απορρέουν από αυτή» (άρθρο 120 παρ.3 του Συντάγματος).

Όμως και οι τέως πρόεδροι του Συμβουλίου του Αρείου Πάγου Κος Βασίλειος Νικόπουλος και του Συμβουλίου της Επικρατείας Κος Νικόλαος Σακελλαρίου Κάνουν δηλώσεις περί της χειραγωγούμενης δικαιοσύνης όπως ήδη αναφέρεται εις το Συνημμένο ΙΑ και περί της ουσιαστικής παραβίασεως του συντάγματος και καταλύσεως αυτού.

Το πλήρες κείμενο της δήλωσης παραιτήσεως του Νίκου Σακελλαρίου από τη θέση του προέδρου του ΣτΕ:

«.....

Έχω τη συνείδησή μου ήσυχη, διότι δεν αποχωρώ αμαχητί, αφού όλα αυτά τα χρόνια αγωνίσθηκα, με τη βοήθεια του Θεού, τον αγώνα τον καλό.

Τη στιγμή, όμως, αυτή η σκέψις μου στρέφεται στους απλούς πολίτες, που είναι τα θύματα των μνημονίων και της κλιμακούμενης επικυριαρχίας του οικονομικού παράγοντος επί του θεσμικού, οι αντοχές των οποίων συνεχώς δοκιμάζονται από τα αλλεπάλληλα οικονομικά μέτρα, που λαμβάνονται με την επίκληση του λεγομένου δημοσιονομικού συμφέροντος και που συνεπάγονται υπέρογκες γι' αυτούς επιβαρύνσεις, λόγω του σωρευτικού τους χαρακτήρος.

Ήδη, από την εποχή του πρώτου μνημονίου, ορισμένοι συνάδελφοί μου μεταξύ των οποίων και εγώ, είχαμε, με τις μειοψηφίες μας επισημάνει, τη μη συμβατότητα των ρυθμίσεων του μνημονίου με το Σύνταγμα και είχαμε, εγκαίρως, προειδοποιήσει, χωρίς δυστυχώς να εισακουστούμε, για την επερχόμενη πλήρη επικυριαρχία του οικονομικού επί του θεσμικού, που επηρέασε, καιρία, το σύνολο σχεδόν της κρατικής δράσεως και σηματοδότησε την συνακόλουθη υποχώρηση του Κράτους Δικαίου και του Κοινωνικού Κράτους.

Τα χρόνια που ακολούθησαν, οι αντοχές όλων μας δοκιμάσθηκαν ακόμη περισσότερο από τα νεώτερα μνημόνια που επέβαλαν τη λήψη και νέων επώδυνων οικονομικών μέτρων, που συνοδεύθηκαν από τις συνεχείς μειώσεις μισθών και συντάξεων.

.....

Φρονούμε, ότι τα δικαστικά αυτά προηγούμενα και οι εγγυήσεις που ετέθησαν με αυτά, δέν μπορούν, χωρίς να παραβιάζεται το Σύνταγμα, να αγνοηθούν ούτε, πολύ περισσότερο, να παρακαμφθούν από το νομοθέτη, με το πρόσχημα της καταρτίσεως ενός νέου ασφαλιστικού συστήματος μέσω του επανυπολογισμού όλων, των μέχρι σήμερα, απονεμηθεισών συντάξεων – πράγμα που θέτει τους ήδη συνταξιούχους σε καθεστώς πλήρους ανασφαλείας, κατά παράβαση της αρχής της εμπιστοσύνης –

.....».

Ο Κος Βασίλειος Νικόπουλος, τ. Πρόεδρος Αρείου Πάγου (2007-2009) το 2014 στο βιβλίο του με τον τίτλο «Αγαπημένο μου... Σύνταγμα ή αντισυνταγματικοί παραλογισμοί – Η αλήθεια για την σημερινή αντισυνταγματική κατάσταση της Ελλάδας» που κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις ΑΡΜΟΣ εξήγησε γιατί έχει καταλυθεί το σύνταγμα και τι πρέπει να κάνουμε:

- Τονίζεται ιδιαίτερα ότι: "η Κυβέρνηση λειτουργεί ως εντολοδόχος της τρόικας ενώ η Ιστορία δεν θα συγχωρήσει ποτέ το κατάπτυστο ΝΑΙ στους οικονομικούς εισβολείς".
- Επίσης σημειώνεται ότι πρώτη φορά στην ιστορία του τόπου, το Σύνταγμα έγινε κουρελόχαρτο.

Ο ανώτατος δικαστικός λειτουργός καταγγέλλει ότι έχει αυτοκαταλυθεί το κράτος και το Σύνταγμα ενώ είμαστε εδώ και τουλάχιστον 4 χρόνια υποτελείς στους δανειστές. Πρόκειται για διαπιστώσεις ενός δικαστή, ο οποίος φέρει το ανώτατο δικαστικό αξίωμα της χώρας.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΤΕΩΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ .

«Ο λαός δεν είναι “ο αφέντης του σπιτιού του”, στο οποίο κανένας δεν μπορεί να μπει χωρίς την άδειά του. Ο λαός έχει τεθεί στην μπάντα.

- Η Ελλάδα δεν έχει πλέον το κυριαρχικό δικαίωμα, το οποίο έχει εξ ορισμού κάθε ανεξάρτητο κράτος, να διαχειρίζεται όπως αυτή θέλει τον όποιο εθνικό της πλούτο, αλλά ως υποτελής πλέον χώρα οφείλει να ακολουθεί τις εντολές των δανειστών της, οι οποίοι είναι οι οικονομικώς αλλά και πολιτικώς κυρίαρχοι αυτού του τόπου.
- Η Ελλάδα έχει παραιτηθεί από την εθνική της κυριαρχία, αυτοκαταλύεται ως ανεξάρτητο κράτος και γίνεται υποτελής στους δανειστές της, αυτοκαταλύεται ένα κράτος χωρίς πόλεμο εν καιρώ ειρήνης.

Πρόκειται για πρωτοφανές ιστορικό γεγονός. Με την εφαρμογή του αγγλικού δικαίου και όχι του ελληνικού, **επέρχεται και η απώλεια της νομικής μας κυριαρχίας.**

Οι δανειακές συμβάσεις έπρεπε να είχαν γίνει από την αυξημένη πλειοψηφία των τριών πέμπτων του αριθμού των βουλευτών, δηλαδή από εκατόν ογδόντα βουλευτές. Οι συμβάσεις αυτές είναι νομικώς ανυπόστατες και ως τέτοιες δεν παράγουν έννομα αποτελέσματα.

Την πραγματική εξουσία στην υποτελή πλέον αυτή χώρα ασκούν από κοινού το περίφημο ΔΝΤ, η αυτοαποκαλούμενη Ευρωπαϊκή Ένωση και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Οι τρεις αυτοί νέοι κατακτητές μας, προκειμένου να ασκούν αποτελεσματικότερα την κατοχική τους εξουσία στη χώρα μας, συνέστησαν την “τρόικα”, στην οποία λογοδοτεί η κυβέρνηση για την πιστή εφαρμογή των υποδειχθέντων και δέχεται τις παρατηρήσεις της και λαμβάνει νέες εντολές, χωρίς να έχει τη δυνατότητα να ενεργήσει ως κυβέρνηση ανεξάρτητου κράτους, αλλά ενεργεί ως εντολοδόχος κυβέρνηση των δανειστών. Η παρουσία της «τρόικας» στη χώρα μας είναι αντισυνταγματική και παράνομη και ως τέτοια θα έπρεπε να είχε εξαρχής αποκρουσθεί.

Δεν είναι δυνατόν η Ιστορία της Ελλάδας, που είναι γεμάτη από “ΟΧΙ” και αντιστάσεις κατά του οποιουδήποτε σφετεριστή της εθνικής μας κυριαρχίας, να συγχωρήσει το κατάπτυστο “ΝΑΙ”, το οποίο εν καιρώ ειρήνης είπε η ελληνική κυβέρνηση στους ειρηνικούς οικονομικούς εισβολείς. Ο πόλεμος είναι η μεγαλύτερη απειλή για ένα κράτος. Και όμως, τούτη η χώρα δεν δίστασε ανά τους

αιώνες να αντιστέκεται και να λέει “ΟΧΙ” και σε πολεμικούς κινδύνους ακόμα, οι οποίοι την απειλούσαν με αφανισμό. Ακόμη και οι ξένοι ομολογούν ότι η “τρόικα” της Ελλάδος είναι “οι άνδρες με τα μαύρα”, όπως έγραψε η γαλλική εφημερίδα “Le Monde”, που θυμίζουν στους Έλληνες παλιές κατοχικές μέρες. Η αλήθεια είναι πως η “τρόικα” είναι ο εφιάλτης της ελληνικής κυβέρνησης, ο μπαμπούλας που απειλεί κάθε τόσο με πτώχευση τη χώρα αν τολμήσει να της αντισταθεί.

Δεν υπάρχει χώρα στον κόσμο που να μη δανείζεται, καμία όμως χώρα στον κόσμο δεν έχει παραδώσει -άνευ όρων μάλιστα- την κυριαρχία της στους δανειστές, όπως έκανε η Ελλάδα. Η κυβέρνηση όφειλε να υπερασπισθεί την εθνική μας κυριαρχία, να σεβασθεί το Σύνταγμα που την κατοχυρώνει και να το αντιτάξει στους εταίρους δανειστές μας ως ασπίδα του Έθνους κατά πάσης εκ μέρους τους απειλής.

Έφεραν έναν τόσο περήφανο και αξιοπρεπή λαό στο χείλος του κρημνού. Οδήγησαν τους Έλληνες στην απόγνωση και πολλούς και στην αυτοκτονία ακόμη. Ποιος Έλληνας θα μπορούσε να φαντασθεί ότι μια δημοκρατική κυβέρνηση θα λεηλατούσε τα εισοδήματά του με αλληπάλληλες φορολογικές επιβαρύνσεις σε βάρος μόνο των μισθωτών, των συνταξιούχων και των μικρομεσαίων, **που είναι αντίθετες με το Σύνταγμα, το οποίο προβλέπει τη συνεισφορά στα δημόσια βάρη όλων των Ελλήνων χωρίς διακρίσεις, ανάλογα με τις δυνάμεις τους.**

Και όλα αυτά και τόσα άλλα συνέβησαν στην Ελλάδα κατά την τετραετία 2010-2013 και θα εξακολουθούν δυστυχώς να συμβαίνουν τις σίδη μέχρι πότε, **κατά παράβαση του Συντάγματος**, το οποίο πρώτη φορά στην Ιστορία αυτού του τόπου γνώρισε τέτοια περιφρόνηση από το ίδιο το κράτος, που φάνηκε ανάξιο ενός τόσο δημοκρατικού και ανθρώπινου Συντάγματος».

Ο Κος Βασίλειος Νικόπουλος ο τέως Πρόεδρος Αρείου Πάγου σε συνεντευξιν του στην Εκπομπή "Γραμματα Σπουδάματα" «Καταπολεμώντας την κρίση» του GREEKTV4E «<https://youtu.be/4MvWCS5Bj6M?t=78>» στον Κο Δημήτριο Νατσιό Διδάσκαλο, Θεολόγο στο λεπτό 3'19" ΔΗΛΩΝΕΙ :

«ΟΤΑΝ ΚΑΤΑΡΓΟΥΝΤΑΙ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΚΑΤΑΡΓΕΙΤΑΙ ΤΟ ΦΙΛΕΛΕΥΡΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΡΑ ΚΑΤΑΡΓΕΙΤΑΙ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ. .... ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΛΥΘΕΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΑΞΙΕΣ ΠΟΥ ΤΙΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΙ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΩΣ ΑΝΩΤΑΤΕΣ ΑΞΙΕΣ .... ΣΗΜΕΡΑ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΣΕΒΕΤΑΙ ΤΗΝ ΑΞΙΑ «ΑΝΘΡΩΠΟΣ» ..., ΟΤΑΝ ΕΧΕΙ ΟΔΗΓΗΣΕΙ ΠΑΝΩ ΑΠΟ 2,000,000 ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΣΤΗΝ ΑΝΕΡΓΕΙΑ .... ΟΤΑΝ ΕΧΟΥΝ ΚΛΕΙΣΕΙ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ .... ΟΤΑΝ ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΕΡΓΑΣΙΑΚΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ... ;;;»

ΠΕΡΑΝ ΤΟΥΤΟΥ ΟΠΩΣ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΚΑΙ ΣΤΟ ΑΝΩΤΕΡΩ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΟΥ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΟΠΩΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝΕΤΑΙ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ ΤΟΥ ΦΕΚ 94Α ΤΟΥ 2015, ΚΑΤΑΡΓΕΙΤΑΙ Η ΒΟΥΛΗ, ΔΙΟΤΙ ΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΞΑΡΤΩΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΥΖΗΤΗΣΗ Η ΤΙΣ ΕΝΤΟΛΕΣ ΑΠΟ ΕΞΩΓΕΝΕΙΣ / ΑΛΛΟΔΑΠΟΥΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ. ΑΡΑ ΕΧΟΥΜΕ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΩΣ ΚΑΤΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ.

ΚΑΙ ΣΤΟ ΛΕΠΤΟ 1'18" ΣΤΗΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΑΥΤΗ Ο ΚΥΡΙΟΣ ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΛΩΝΕΙ :

«ΑΛΛΑ ΑΜΑ ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΟΥΜΕ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΘΑ ΔΟΥΜΕ ΟΤΙ ΚΑΤΑΛΥΕΤΑΙ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΚΑΤΑΛΥΕΤΑΙ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΟΧΙ ΜΟΝΟΝ ΜΕ ΤΗΝ ΒΙΑ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΜΕ ΟΠΟΙΟΔΗΠΟΤΕ ΑΛΛΟ ΤΡΟΠΟ ΠΑΛΙ ΕΧΕΙ Ο ΛΑΟΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΝΑ ΑΝΤΙΣΤΕΚΕΤΑΙ.....»

ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΥ ΣΤΟΝ ΚΥΡΙΟ ΘΕΟΦΙΛΟ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗ ΣΤΟ ΓΝΟΜΙΚΗΚΙΣWEBTV «<https://youtu.be/az2LzoeFAdA>» ΣΤΟ 13' ΚΑΙ 27'' Ο Κος ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΛΩΝΕΙ :

«ΟΙ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΕΛΕΓΧΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ. ΑΛΛΑ ΤΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΝ ΕΠΕΜΒΑΙΝΟΥΝ. ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΧΟΥΝ ΑΙΤΗΣΗ ΤΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΥ ΠΟΥ ΝΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΕΙ ΕΝΝΟΜΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ ΓΙΑ ΝΑ ΑΠΟΦΑΣΙΣΟΥΝ ΤΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ.»